



**Kültür ve İletişim**

*culture&communication*

Yıl: 26 Sayı: 52 (Year: 26 Issue: 52)

Eylül 2023 - Mart 2024 (September 2023 - March 2024)

E-ISSN: 2149-9098



2023, 26(2): 260-290

DOI: 10.18691/kulturveiletisim.1317841

**\*\*Araştırma Makalesi\*\***

## **“Konuşuyosak Ne Yababiliriz Kardeşim”: Twitter’da Konuşan Hayvanlar ve Türler Arası Yakınlık \***

**Semra Özlem Dişli\*\***

**Öz**

Sosyal medya, günümüz iletişim ve ilişki biçimlerinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışma ise, sosyal medyada insan ve hayvan ilişkilerini incelemek üzere odağa alınmıştır. Bu bağlamda sosyal medya ağlarından Twitter, sahiplerinin kendi ev hayvanları adına oluşturdukları profiller ile öne çıkar. Çalışmaya da temel teşkil eden bu profillerin en dikkat çekici özelliği, buradaki hayvanların konuşturulmaları veya literatürde yer aldığı şekli ile bu profillerin “konuşan hayvanlara” ait olmasıdır. Çalışma kapsamında toplamda 19 Twitter konuşan hayvan profili ve bu profillerin 2021 ile 2022 yıllarına ait gönderileri incelenmiştir. İncelenen bu profillerde hayvanlar, kendilerine özgü bir üslup ile gündelik pratiklerini, insanlar ve diğer hayvanlar ile ilişki biçimlerini, duygu ve düşüncelerini anlatmaktadırlar. Bu yolla, insanlar ve hayvanlar arasındaki ilişkilerde etki yaratmayı hedefleyen bir anlatı inşa edilmektedir. Bu anlatıyı adlandırmak üzere “türler arası yakınlık” ifadesi kullanılmıştır. İnsan ve hayvanı birbirinden bağımsız iki ayrı varoluş olarak ele alan yerleşik yaklaşımların aksine türler arası yakınlık, bu ikisi arasındaki sürekliliği, yakınlığı ve etkileşimi vurgular. Twitter konuşan hayvan profillerinin inşa ettiği türler arası yakınlık anlatısının temelinde de hayvan öznelliğinin tanınması yer almaktadır. Hayvan öznelliği ise, hayvanların “neredeyse insan ama tamamen değil” olarak betimlenmesine dayanır. Twitter konuşan hayvan profillerini dil, gündelik hayat, sosyal çevreye üyelik ve duygular bağlamında inceleyen bu çalışma, hayvanlara yönelik anlamlandırma ve değerlendirmeler ile insan-hayvan ilişkileri üzerine düşünmeyi amaçlamaktadır.

**Anahtar sözcükler:** İnsan-hayvan ilişkileri, ev hayvanları, konuşan hayvanlar, türler arası yakınlık, sosyal medya, Twitter.

\* Geliş tarihi: 21.06.2022 . Kabul tarihi: 03.09.2023.

\*\* Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,  
Orcid No: 0000-0002-7925-3013, semraozlemdisli@artuklu.edu.tr

**\*\*Research Article\*\*****“We’re Talkin’, So what Bro?”: Speaking Animals on Twitter and Interspecies Intimacy \*****Semra Özlem Dişli\*\*****Abstract**

Social media is an important part of today’s communication and relationships. This study focuses on social media in order to examine human and animal relationships. In this context, the relationship between humans and animals is particularly prominent on Twitter, where the owners create profiles for their pets. As the basis of this study, these profiles’ significant feature is that the owners give voice to their pets, or that they belong to the “speaking animals”, as called in the literature. Within the scope of the present study, 19 Twitter speaking animal profiles and tweet contents from 2021 to 2022 were analyzed. In these profiles, animals share their daily lives, relationships with humans and other animals, and feelings and thoughts in a particular language and expression pattern. In this way, a narrative that aims to make an impact on human-animal relationships is constructed. “Interspecies intimacy” is used to refer to this narrative. Contrary to the traditional approaches that treat humans and animals as two separate and distinct beings, interspecies intimacy emphasizes the continuity, closeness, and interaction between humans and animals. The recognition of animal subjectivity is at the center of the narrative of interspecies intimacy constructed by Twitter speaking animal profiles, while animal subjectivity depends on the description of animals as “almost human but not quite”. Analyzing Twitter speaking animal profiles in terms of language, daily life, being a member of social groups, and sentience, this study aims to discuss the interpretation and consideration of animals and animal-human relationships.

**Keywords:** Human-animal relationships, pets, speaking animals, interspecies intimacy, social media, Twitter.

---

\* Received: 21.06.2022 Accepted: 03.09.2023.

\*\* Mardin Artuklu University, Faculty of Letters,  
Orcid No: 0000-0002-7925-3013, semraozlemdisli@artuklu.edu.tr

## **“Konuşuyosak Ne Yababiliriz Kardeşim”: Twitter’da Konuşan Hayvanlar ve Türler Arası Yakınlık**

### **Giriş**

Akira Mizuta Lippit (2000: 1), *Electric Animal* isimli eserine John Berger’in şu cümlesi ile başlar: “Hayvanlar her yerde ortadan kaybolur” (Berger, 1991: 26). Berger gibi (1991: 3, 12-13) Lippit de, (2000: 1) son iki yüzyılda gerçekleşen bu ortadan kayboluşun modernite ile ilgili olduğunu söyler. Çünkü “modernitenin bir klişesi” olarak, “insanın ilerlemesi[ne] her zaman doğanın ve onun görünüşlerinin –yaban hayatı, yabanıl doğa ve insan doğası vb.- geri çekilmesi eşlik eder” (Lippit, 2000: 1). Ancak Berger’den biraz daha farklı bir biçimde Lippit, modernite ile birlikte “hayvanlar[ın] asla büsbütün ortadan kaybolma[dıklarını], daha ziyade “sürekli bir ortadan kaybolma halinde” (2000: 1) olduklarını ifade eder. Buna göre modernite aynı zamanda, insan çevresinden kaybolmakta olan hayvanların yeni bir varoluş ekonomisi olarak felsefe, psikanaliz gibi disiplinlerde, ayrıca teknolojik medyada birer temsil olarak yeniden görünmeleridir (Lippit, 2000: 2-3). Hayvanların bu alanlardaki tezahürleri, insanın hayvanı nasıl kavradığını şekillendirirken (Tekin, 2017: 251), ayrıca artık insan ve hayvan ilişkilerini de yönlendirir (Mills, 2017: 149). Bu çalışmada da hayvanların teknolojik medyada nasıl tezahür ettiklerini günümüz insan-hayvan ilişkileri bağlamında ele almaya çalışıyorum. Bu çerçevede, hayvanların her geçen gün iletişim ve ilişki biçimlerimizde daha da popüler hale gelen sosyal medya ağlarında önemli karakterler olarak çeşitli biçimlerde yer almalarını (Creed ve Reesink, 2015: 96) merkeze alıyorum. Hayvanların sosyal medya ağlarındaki yerlerine ilişkin en yaygın örneklerden biri, insanların birlikte yaşadıkları ev hayvanları (pet) adına oluşturdukları profillerdir. Bu çalışmada sosyal medya ağlarından Twitter uygulamasındaki ev hayvanları adına oluşturulmuş profillere odaklanıyor ve bu profilleri inceleyerek insan-hayvan ilişkilerini tartışmayı amaçlıyorum.

Diğer sosyal medya ağlarında olduğu gibi Twitter’da da ev hayvanları adına oluşturulmuş çok sayıda ve birbirinden farklı içeriklere sahip profil ile karşılaşmak mümkündür. Bu çalışmaya temel teşkil eden profillerin en önemli özelliği, profillerdeki hayvanların konuşturulması veya literatürdeki ifadesiyle bu profillerin “konuşan hayvanlar”a (Bayılmış Öğütçü, 2017; Brown, 2013; Hobgood-Oster, 2013; Hovanec ve Laura, 2022; Perry, 2004; Tränkle, 2022) ait olmasıdır. Konuşan hayvanlar ifadesi,

tahmin edilebileceği gibi gerçekliğini hayvanlardan alan bir ifade değil; edebiyat, film, sosyal medya ağları gibi çok çeşitli alanlardaki insanların hayvanları konuşturdukları örneklerin incelenmesinde kullanılan bir analitik kategoridir. Bu ifadeyi daha çok, Sebastian Tränkle'nin (2022) "insanlığın metaforu" dediği hayvanların insanların yerine, insanlar için konuşturulduğu anlatıların analizinde görürüz. Ayrıca, hayvanları görünür kılma, böylece hayvan refahını arttırma amacıyla hayvanların konuşturulması yoluyla kurulmuş anlatıların incelenmesinde de (Savvides, 2013) "konuşan hayvanlar" ile karşılaşırız. Dolayısıyla çalışma boyunca, homojen bir kategori olmadığını göz önünde bulundurarak konuşan hayvanlar ifadesini kullanıyorum.

Çalışmada incelenen konuşan hayvanlara ait Twitter profillerinin bir diğer özelliği de hayvanların dil bilgisi kurallarını bozarak, kelimelerin yapısıyla oynayarak, hatta yeni kelimeler türeterek konuş(turul)malarıdır. Bu profillerde hayvanların dil bilgisi kurallarını devre dışı bırakıp, kendilerine özgü kelimeler ve ifade biçimleriyle konuş(turul)maları, -sosyal medyada konuşan hayvanlar üzerine çalışan başka araştırmacıların da (DeMello, 2013b: 124; Leppänen, 2015: 63-64) ileri sürdükleri gibi- hayvanlar ile onlar adına profil oluşturan insanları birbirinden ayırmamız ve konuşanların insanlar değil, bizzat hayvanlar olduğuna ikna olmamız içindir. Hayvanların insan diliyle, üstelik de bu dilde kendilerine özgü bir üslup ile konuştukları bu profiller, hayvanlara yönelik anlamlandırma ve değerlendirmelerimizde, onlarla ilişkilendirme biçimlerimizde etkili olmayı amaçlayan eğlenceli bir anlatı inşa ederler. Çalışmada bu anlatıyı, benzer araştırmalarda da olduğu gibi (DeMello, 2013a: 4; Linné, 2016: 8), türler arası yakınlığın ifadesi olarak ele alıyorum. İnsan ve hayvanı birbirinden ayrı iki kategori olarak konumlayan yerleşik kabule karşı türler arası yakınlık, varlığın tüm düzeylerinde olduğu gibi bu ikisi arasındaki sürekliliği, karşılıklılığı, birlikteliği ve ilişkililiği (Govindrajan, 2018) vurgular. Bu çalışmada türler arası yakınlığın hayvan öznelliğinin tanınmasından hareketle kurulduğunu öne sürerken, bu öznenin (ev) hayvanların(ın) "nerede

insan ama tamamen değil”<sup>1</sup> olarak betimlenmesine dayandığını iddia ediyorum. Bu profiller aracılığı ile inşa edilen türler arası yakınlık da hayvanların insanlara benzer, hatta neredeyse insanlarla aynı olduklarını örnekleme, gösterme ve anlatma yoluyla kurulur. Profillerde kedi, köpek ve muhabbet kuşları ailenin bir üyesi olarak karşımıza çıkar ve bize, ailenin diğer üyeleriyle kurdukları ilişkileri anlatır. Ayrıca profillerdeki hayvanları spor yapmak, oyun oynamak ve televizyon izlemek gibi gündelik pratikleri yerine getirirken, deneyimlerini ve duygularını ifade ederken, mevcut toplumsal sorunlara kafa yorarken görürüz. Bu haliyle birer günlük (Leppänen, 2015: 67) olarak görülebilecek bu profiller, hem beğeniler yoluyla hem de bu çalışma için daha da önemli olan yorumlar aracılığıyla başka profillerle de etkileşim kurarlar. Böylece sadece aile üyeleri ile değil, diğer hayvan “dustlarıyla/doçlarıyla” (dostlarıyla) veya “sevgilileriyle” (sevgilileriyle) olan, onları insanlara daha da yaklaştırma amacıyla oluşturulmuş ilişki biçimlerine de tanıklık ederiz.

Birer özne olarak hayvanların “neredeyse insan ama tamamen değil” betimlenmesine dayandığını öne sürdüğüm türler arası yakınlık anlatısını tartışmaya, çalışmaya temel teşkil eden konuşan hayvan profillerinin tanıtılması ile başlayacağım. Bu çerçevede iki bölüme ayrılan yazının ilk bölümü, profil özelliklerinin yanı sıra genel olarak insan-hayvan ilişkilerini de tartışmaktadır. Bu ilişkileri çözümlenmek için anlamlı bir zemin oluşturan Türkiye’deki hayvan odaklı gündemden hareketle kurulan tartışmada, çalışmanın kuramsal zemini ile profillerin nasıl seçildiği, metinde nasıl yer alacağı gibi yöntemle dair meseleler de ortaya konmaktadır. Yazının ikinci bölümü ise, profillerin ortaya koyduğu türler arası yakınlık anlatısına ayrılmıştır. Bu anlatı, incelenen profillerde öne çıkan temalardan hareketle temel olarak dört başlığa ayrılarak ele alınmaktadır. Birbiriyle bağlantılı bu başlıklardan ilkinde, Twitter’da konuşan hayvanların diline ait özelliklere değinilecektir. İkinci başlıkta incelenen profillerdeki hayvanların her birinin kendine has özellikleriyle kurulan hikâyesine ve bu yolla da hayvanların gündelik hayatına odaklanılmaktadır. Bir

<sup>1</sup> Bu ifade ile benzer bir biçimde Marc Shell, “The Family Pet” isimli yazısında, birçok kişinin beraber yaşadığı ev hayvanlarını “neredeyse insan (*almost human*)” (1986: 122) olarak gördüğünü yazmaktadır. Ayrıca, Megan H. Glick’in (2018) *Infrahumans. Science, Culture, and The Making of Modern Non/Personhood* isimli eserini inceleyen “Almost but not Quite Human: Defining the Human Species through Infrhuman Figures” adlı yazısında Rose Trapper (2020), “neredeyse insan ama tamamen değil” ifadesini başlıkta kullanmaktadır. Ancak bu yazıda yer alan bu ifade esas olarak, yürüttüğü tartışma zemininin epey dışına çıkarak da olsa Homi Bhabha’nın (2016: 175) “neredeyse aynı ama tamamen aynı olmayan bir farklılık” ifadesinden feyz alarak kullanılmıştır. Bahsi geçen kaynaklar için bkz.: Bhabha, Homi (2016). *Kültürel Konumlanış*. Çev., Tahir Uluç. İstanbul: İnsan; Shell, Marc (1986). “The Family Pet.” *Representation*, 15: 121-153; Trapper, Rose (2020). “Almost but not Quite Human: Defining the Human Species through Infrhuman Figures.” *Metascience*, 29: 147-150.

sonraki başlıkta ise, hayvanların belirli bir sosyal çevrenin üyesi olmaları ele alınmaktadır. Hayvanların dâhil oldukları sosyal çevre, birbirinden farklı grup ve ilişkileri içerir. Bu başlıkta da hayvanların bu grup ve ilişkiler içindeki üyelik durumları tartışılacaktır. Son başlıkta hayvanlar, bilince ve duygulara sahip canlılar olmalarıyla konu edilecek ve hayvanların duyguları ve düşünceleri örnekler üzerinden incelenecektir. Bu yolla, hayvanlara yönelik düşünüş ve insan-hayvan ilişkilene biçimlerinde etki uyandırmak üzere inşa edilen bu anlatının sınırlılıklarıyla birlikte tartışılması amaçlanmaktadır.

## **İnsanlar, Hayvanlar, Twitter’da Konuşan Hayvan Profilleri ve Araştırma Yöntemine Dair**

Sosyal medya ağlarının hemen hepsinde hayvan odaklı içerik üreten pek çok profil karşılaşmak mümkündür. Ancak bu ağlardan Twitter; kullanıcılarına, mesela Instagram’da olduğu üzere fotoğraf gibi görsel içeriklerden ziyade metin gönderilerin öne çıktığı bir alan sunar. Metin gönderilerin kullanıcılarına, çok çeşitli olabilen dil ve ifade tarzlarıyla iletilmek isteneni dolaysız ve nispeten daha kolay bir biçimde aktarma imkânı sağladığı söylenebilir. Çalışmada Twitter’ın odağa alınmasının nedeni de budur. Bu imkân ile burada, “bazen birbirine yaklaşan, bazen radikal şekilde uzaklaşan farklı taleplerden/düşüncelerden hareketle” (Kalaycı, 2017: 81) üretilmiş hayvan odaklı birçok içerik bulabiliriz. Bunların içinde ev hayvanları adına açılan ve bu hayvanların konuşturulduğu profiller ise oldukça eğlenceli olmalarıyla öne çıkar. Bu eğlence sadece, hayvanların dil bilgisi kurallarını hiçe sayarak ve örneğin, ne yazık ki yerine “neyasımki”, ne yapayım yerine “napımse”, küçük yerine “küçüm” gibi yapısıyla oynayarak türetilmiş yeni kelimeler kullanarak konuşturulmasına dayanmaz. Aslında hayvanların konuşturulmalarına, yani ‘konuşan hayvanlar’a en yaygın ve en erken edebiyatta (Armbruster, 2013: 17-18; Bayılmış Öğütçü, 2017: 284; DeMello, 2013a: 1-4), daha sonra da filmlerde rastlarız. Günümüzde ise konuşan hayvanlar, sosyal medya ağları ile bloglarda da (DeMello, 2013a: 1-4; Maddox, 2020: 2) sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Ne var ki dil, aynı zamanda insanın kendi lehine bir hiyerarşi çerçevesinden insan ve hayvan arasındaki farkı ortaya koymak için de başvurduğu en eski açıklama araçlarından biridir (Agamben, 2015: 40). Berger’in (2017: 22) ifadesiyle hayvanın “dili olmaması, [...] her zaman onun insanla arasında bir mesafe olmasının, ondan ayrı ve onun dışında kalmasının bir garantisidir”. Twitter konuşan hayvan profillerinin eğlencesi de esas

olarak bu çelişkiden doğar. Hayvanın konuşması burada, hiyerarşik bağlamda bir mizah ögesi olmaktan ziyade, hâlihazırdaki sınıflama ve deneyimlerimizle, kavramsal örüntülerimizle uyumsuzluğa dayanan mizahın (Morreal, 2009: 10-13) kurucusudur. Bu profiller de uyumsuzluktan doğan mizaha, ayrıca bunu pekiştiren dil oyunlarına yaslanan eğlenceli bir anlatı ortaya koyar. Yine de her Twitter kullanıcısının bu profilleri eğlenceli bulduğunu söylemek mümkün değildir. Bu profillere ait gönderileri “saçma”, “sevimsiz” veya “itici” bulduklarını ifade eden ve “hayvanları konuşurmuyun” türünden olumsuz yargılar içeren kullanıcı yorumlarıyla da karşılaşılabilir. Ancak bu yorumlara hayvanlar tarafından verilen cevap nettir: “Konuşuyosak ne yababiliriz kardeşim” (Kedi T., 19.09.2021).

Son zamanlarda ise çalışmaya konu olan profillerden bazılarında, hayvanların konuşturulmasına karşı olumsuz ifadelerin ötesine geçen, nefret ve tehdit içerikli yorumlar yapıldığını da gözledim. Çalışma açısından da sonuçları olan bu nefret ve tehdit içerikli yorumlar, hayvanlara yönelik yaygın bir tutumu yansıtan güncel bir dizi olayla eşzamanlı ortaya çıktı. Çalışma devam ederken, ne yazık ki Türkiye’de sokakta yaşayan hayvanlara nefret ve şiddetin arttığına ilişkin haberler de artmaya ve yaygınlaşmaya başladı, nerdeyse her geçen gün bu haberlere yenisi ekleniyor. Elbette daha birçok yerde olduğu gibi bu coğrafyada da hayvanlara yönelik şiddetin çok eski bir tarihi ve bunu siyasal, toplumsal bir mesele olarak ele alıp tartışmaya yönelik de bir literatür (Kuzucu, 2022; Obuz, 2022; Pinguet, 2009; Schick, 2010; Yıldırım, 2021) var. Ancak bu tarihi ve literatürü ele almak, bu çalışmanın ölçeğini aşan bir girişim olur. Burada ise, sadece çalışmanın sürdürüldüğü 2021 ile 2022 yıllarında gerçekleşen birbiriyle ilişkili bir dizi olaya değineceğim. Çünkü hem türler arası yakınlık anlatısının bu olaylar ekseninde ele alınması daha anlamlı olacak hem de bu çalışmanın nasıl şekillendiği meydana gelen olaylarla bir arada düşünüldüğünde netlik kazanacaktır.

Geçtiğimiz yıl ana akım medyada sürekli hale gelen haberlerden birinin de “köpek saldırıları” olduğunu söylemek herhalde abartı sayılmaz. Ülkenin farklı birçok

yerinde gerçekleşen olayları ele alan bu haberlere<sup>2</sup> baktığımızda, olayların insan ve hayvan sağlığı meselesinden, ayrıca hukuk, yönetim, hâkim güç ilişkileri gibi iç içe alanlardan yalıtılarak, Mine Yıldırım'ın (2019a) da daha önce tartıştığı gibi, sorunun tek kaynağı olarak sokakta yaşayan köpekleri ön plana çıkaran “başiboş köpek sorunu” söylemi ile ele alındığını görebiliriz. Bunun iki önemli sonucu ve de tamamlayıcısı var. Bunlardan biri, sokakta yaşayan hayvanların bir nefret nesnesi olarak hedefe konmasıdır. Twitter’da “#Köpekleriuyutun”<sup>3</sup> gibi popüler gündemler oluşturulması ve ne yazık ki çok sayıda sokakta yaşayan köpek<sup>4</sup> ve kedinin<sup>5</sup> zehirlenerek öldürülmesi bununla birlikte düşünülmelidir. Başiboş köpek söylemi ikinci olarak da hayvanların kentsel alanlardan uzaklaştırılmasına yönelik uygulamaların önemli bir meşruiyet kaynağı olarak iş görür. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın yaptığı “sahipsiz hayvanların yeri sokaklar değil, barınaklardır”<sup>6</sup> açıklaması ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nın “Sahipsiz ve Tehlike

<sup>2</sup> Bu haberlerin bir kısmı için bkz.: Sözcü (2022). “Başiboş köpek sürüsü evine giden adama saldırdı!”. *Sözcü*. <https://www.sozcu.com.tr/2022/gunun-icinden/basibos-kopek-surusu-evine-giden-adama-saldirdi-6941445/> Erişim tarihi: 23.09.2022.; Yenişafak (2022). “İzmir’de üniversite mezuniyetinde başiboş köpek saldırısı”. *Yenişafak*. <https://www.yenisafak.com/gundem/izmirde-universite-mezuniyetinde-basibos-kopek-saldirisi-3839577> Erişim tarihi: 12.10.2022.; TGRT Haber (2022). “Başiboş köpek dehşeti: Saldırıdan kaçarken düşüp, omuzunu kırdı”. *TGRT Haber*. <https://www.tgrthaber.com.tr/gundem/basibos-kopeklerin-saldiridan-kacarken-omuzunu-kirdi-2841906>. Erişim tarihi: 23.09.2022.; Takvim (2022). “Başiboş köpek saldırıları bitmiyor! Önce pitbull sonra sokak köpeği saldırdı”. *Takvim*. <https://www.takvim.com.tr/yasam/2022/11/11/basibos-kopek-sadirilari-bitmiyor-pitbull-sonra-sokak-kopegi-saldiridi> Erişim tarihi: 28.12.2022.; Akşam (2022). “Başiboş köpek saldırısı güvenlik kamerasında... Sokak ortasında vahşet”. *Akşam*. <https://www.aksam.com.tr/yasam/basibos-kopek-saldirisi-guvenlik-kamerasinda-sokak-ortasinda-dehset/haber-1329574> Erişim tarihi: 28.12.2022.

<sup>3</sup> [https://twitter.com/search?q=%23K%C3%B6pekleriUyutun&src=trend\\_click&vertical=trends](https://twitter.com/search?q=%23K%C3%B6pekleriUyutun&src=trend_click&vertical=trends). Erişim tarihi: 18.08.2022.

<sup>4</sup> Haberlere de yansıyan bu konu ile ilgili bkz.: Sabah (2022). “Bakırköy’de hayvan katliamı! 3 köpek zehirlenerek öldürüldü”. *Sabah*. <https://www.sabah.com.tr/yasam/bakirkoyde-hayvan-katliami-3-kopek-zehirlenerek-olduruldu-6050483> Erişim tarihi: 22.07.2022.; Milliyet (2022). “Bursa’da yürek akan manzara: 30 köpek zehirlenerek öldürüldü”. *Milliyet*. <https://www.milliyet.com.tr/gundem/bursada-yurek-yakan-manzara-30-kopek-zehirlenerek-olduruldu-6725890>. Erişim tarihi: 22.07.2022.; Hürriyet (2022). “Manisa’da vahşet! Zehirlenen 22 köpekten 17’si öldü”. *Hürriyet*. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/manisada-vahset-zehirlenen-22-kopekten-17si-oldu-42046736>. Erişim tarihi: 22.07.2022.; NTV (2022). “Ankara’da zehirlenen 9 yavru köpekten 2’si öldü”. *NTV*. <https://www.ntv.com.tr/galeri/turkiye/ankarada-zehirlenen-9-yavru-kopekten-2si-oldu,P3SJuWVakiuPPmGhYjUQ>. Erişim tarihi: 22.07.2022.

<sup>5</sup> Haberlere de yansıyan bu konu ile ilgili bkz.: Haberler.com (2022). “Hatay gündem: Hatay’ın Arsuz ilçesinde sokak kedileri zehirlendi”. *Haberler.com*. <https://www.haberler.com/guncel/hatay-gundem-hatay-in-arsuz-ilcesinde-sokak-kedileri-zehirlendi-15285994-haber/>. Erişim tarihi: 07.01.2023.; Gazete Duvar (2022). “Nişantaşı’nda onlarca kedi zehirlendi”. *Gazete Duvar*. <https://www.gazeteduvar.com.tr/nisantasin-da-onlarca-kedi-zehirlendi-haber-1592256#:~:text=Ni%C5%9Fanta%C5%9F%C4%B1%20kedilerinin%20mama%20kaplar%C4%B1na%20zehirli,de%20hastalanm%C4%B1%C5%9F%2C%20g%C3%BCnlerdir%20komada%20yat%C4%B1yorlar>. Erişim tarihi: 07.01.2023.

<sup>6</sup> NTV (2021). “Cumhurbaşkanı Erdoğan: Sokak hayvanlarının yeri sokaklar değil barınaklardır”. *NTV*. <https://www.ntv.com.tr/turkiye/cumhurbaskani-erdogan-sahipsiz-hayvanlarin-yeri-sokaklar-degil-barinaklardir,2z39KmcDL0-oTnx0tPixxw>. Erişim tarihi: 18.04.2022



Arz Eden Hayvanlar Hakkında” genelgesini<sup>7</sup> takiben, 2022 yılının ilk günlerinden itibaren sokakta yaşayan hayvanlar, özellikle de köpekler kent merkezlerinden toplanıp mevcut koşullarıyla “tedrici imha” (Obuz, 2022: 85) anlamına gelen barınaklara gönderilmeye başlandı. Bu söylem ve uygulamaların birbirini tamamlayarak bir araya gelmesinin en açık ve sistematik karşılığı, sokakta yaşayan hayvanların “ortadan kaybolmalarıdır”.

Çalışmaya konu olan konuşan hayvan profillerine yapılan nefret ve tehdit içerikli yorumlar da bu gelişmeler yaşanırken ve onların bir uzantısı olarak ortaya çıktı. En genel bağlamıyla tüm bu yaşananlar hayvana “insan’ın etik ve ontolojik üstünlüğünden” (Timofeeva 2018: 15) yola çıkarak yaklaşan yaygın bir kavrayışa somutluk kazandırır. Twitter konuşan hayvan profillerinin inşa ettiği türler arası yakınlık anlatısı ise, Oxana Timofeeva’nın (2018: 15) “dışlayıcı” diye nitelediği bu kavrayışın karşısında yer alır. Hayvanların insan çevresinden kaybolmakta olmalarına tanıklık ederken bu profiller bizi, Karli Brittz’in (2020: 46) de söylediği gibi hayvanlar hakkında yeni düşünme biçimleri ve ilişkilene modelleri için çağırır. Ancak, yukarıda da değinildiği üzere bu çağrıda kullanılan temsil çerçevesi hiç de yeni değildir. Lorraine Daston ve Gregg Mitman’ın da (2005: 12) ifade ettikleri gibi hayvanlar; insan duygularını, düşüncelerini “dramatize ve dışsallaştırma imkânı sunan sembol sistemlerinden yalnızca biridirler” ancak bu sistemler içinde yine de “ayrıcalıklı” bir yere sahiptirler. Daston ve Mitman’a göre (2005: 12-13) bu ayrıcalık, oyuncaklar veya robotlar gibi insan becerisinin ürünü olan herhangi bir nesnenin aksine, hayvanların bizim gibi ve bizim dışımızda da var olan kendi dünyalarına sahip olmalarıyla ilgilidir: “Canlılıklarıyla hayvanlar”, “güçlü, performatif birer semboldür” (Stephens, 2014: 199). Bu bağlamda hayvanlar, “(yüzlerce ve hatta binlerce yıldır kullandığımız metaforlar, benzetmeler, atasözleri ve anlatılar da dâhil olmak üzere) her yerde” (Wolfe, 2021: 58) bulunurlar. Sosyal medyada hayvanlar, özellikle de konuşan hayvanlar görece yenidir. Ancak uzun zamandır yer aldıkları edebiyatta; buradaki en bilindik konuşan hayvan örneklerine (Aisopos, 2001; Auster, 1999; Kafka, 2019; Orwell, 2000) baktığımızda şunu görürüz: Fabl gibi edebi türlerde hayvanlar, insanların yerine geçerek onlara kimi zaman ders niteliğinde bir anlatı,

<sup>7</sup> Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca yayımlanan 27.12.2021 tarih ve 2021/24 sayılı genelge için bkz.: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2021). “Sahipsiz hayvanlar hakkında”. [https://webdosya.csb.gov.tr/db/yerelyonetimler/icerikler/sah-ps-z\\_hayvanlar\\_hakkinda-20211228073217.pdf](https://webdosya.csb.gov.tr/db/yerelyonetimler/icerikler/sah-ps-z_hayvanlar_hakkinda-20211228073217.pdf). Erişim tarihi: 12.10.2022.

kimi zaman ise mevcut sisteme karşı bir eleştiri sunmak için konuşmaktadırlar (Armbruster, 2013: 17-18; DeMello, 2013a: 2-3). Twitter profillerini inşa eden ve yorumlayanlar da elbette ki insanlardır ve hayvanlar yine insanlar için konuş(turul)maktadır. Ancak bu gibi profiller aynı zamanda, Margo DeMello'nun da (2018: 248) dediği gibi hayvanlar için önemli değişikliklere yol açabilecek hayvan öznelliğinin yeni bir anlayışı için de alan yaratabilirler. Çalışmada ele alınan Twitter profillerinde hayvanların da insanlar gibi birer özne olarak tanınması ve “bu öznelliğe [...] ses verme arzusu ile hayvanlara [...] konuşmaları için izin verilir” (DeMello, 2013a: 4). Twitter konuşan hayvan profillerinin hayvanlar hakkında yeni düşünüş ve ilişkilendirme modellerine yönelik çağrısı da buraya dayanır.

Ancak, yukarıda bahsettiğim olumsuz olaylar ve bunların bir tamamlayıcısı olduğunu öne sürdüğüm nefret ve tehdit içerikli yorumlar nedeniyle hesaplarını devre dışı bırakan profillerin de olduğunu söylemek gerekir. Bunlardan üç tanesi çalışma kapsamında incelenmesi planlanan profillerdendi. 22 konuşan hayvan profilini incelemek üzere başlayan bu çalışmadaki profil sayısı böylece, 19 olarak güncellendi. Bu 19 profilden üç tanesi muhabbet kuşlarına, beşi köpeklere, geri kalan 11'i ise kedilere aittir. Bunların seçiminde öncelikli olarak, içerikleriyle birlikte profillerin tüm Twitter kullanıcılarının<sup>8</sup> erişimine açık olması etkili oldu. Çünkü ele alınan profiller ve bu profillerde yer alan gönderilerin tüm kullanıcılar tarafından görülebilmesi, erişim ve daha da önemlisi etik açıdan herhangi bir sorun yaşanmaması için zorunluymuştu. Görece yüksek sayıda takipçiye sahip olmaları da bu profillerin seçimindeki bir başka etkendi. Yüksek takipçiye sahip profiller, beğeni ve yorumlar aracılığıyla pek çok başka profil ile etkileşim kurar. Bu etkileşim, konuşan hayvan profillerinden bazıları arasında genellikle “dostluk” diye tanımlanan bir tür yakınlık ağı halini almıştır. Ele alınan profiller de bu ağda yer alan profillerdendir. Dolayısıyla profillerin seçiminde son olarak, yakınlık ağı takibinin etkili olduğunu söyleyebiliriz. Bu profillerin ortaya koyduğu anlatıya odaklanan bir sonraki bölüme geçmeden, profil bilgilerinin ve bunlara ait gönderilerin metne nasıl aktarıldıkları konusuna da değinmek gerekir.

Çalışma kapsamında ele alınan profillerin ikisinde, pitbull cinsi köpeklerin gündelik hayatlarına tanık oluruz. Amerika'daki pitbull köpek sahipleri ile yürüttükleri

---

<sup>8</sup> Arama motoruna yazılan profil isimleriyle de bu hesaplara ulaşılabilen ve gönderiler görüntülenebilmektedir. Profillere ait gönderiler internet erişimi olan herkese açıkken, takip edilenler, takipçiler ve beğeniler sadece Twitter kullanıcıları tarafından görülebilmektedir.

etnografik çalışmalarında Patronek, Twining ve Arluke (2000: 25-26) ilkin, pitbullların değişen statüsüne değinirler. Önceleri sevimli, iyi huylu ve aile köpeği olarak kabul edilen pitbulllar, 1980'li yıllara gelindiğinde davranışları öngörülemez, vahşi hayvanlar diye nitelenmeye; buna dayanarak da toplum güvenliği ve istikrarı için bir tehdit olarak görülmeye başlanır (Patronek vd., 2000: 26). Bu yıllarda medyada, pitbullların saldırılarına ilişkin haberler de gündeme gelir. Bu haberlerde, köpekleri daha da saldırgan hale getirmeye çalıştığı söylenen ve “ortalama vatandaşların’ tehlikeli bulabileceği kişiler olarak” (Patronek vd., 2000: 26) addedilen sahipleri de yer alır. Yazarlar (Patronek vd., 2000: 26), bu haberler ve yayılan olumsuz imgeler, günümüzde de varlığını sürdürür bir biçimde hem pitbullların hem de bu köpekleri sahiplenilenlerin damgalanmalarına neden olduğunu ileri sürmektedir. Twitter konuşan hayvan profilleri hakkındaki bu çalışma bağlamında, pitbulllar ve hele de sahiplerine yüklenen nitelikler hakkında böyle bir değişim sürecinin izi sürülmediyse de hâlihazırdaki duruma bakarak Türkiye’de de pitbull köpeklerin damgalanmış bir ırk olduğunu söylemek mümkün. Pitbulllar, “başıboş köpek” haberlerinde potansiyel bir tehlike veya saldırıların faileri olarak sık sık yer alır. Ayrıca bu köpekler, resmi<sup>9</sup> olarak da “tehlike arz eden ırklardan” biri olarak kabul edilmiş ve bunların üretimi, sahiplenilmesi, beslenmesi, barındırılması yasaklanmıştır. Özetle, damgalanmış bir ırka ait oldukları göz önünde bulundurulduğunda çalışma kapsamında ele alınan iki pitbull profilinin, konuşan hayvan profillerine yönelik nefret ve tehdit içerikli yorumların birincil hedeflerinden olması hiç de şaşırtıcı değildir. Bunları göz önünde bulundurarak her ne kadar ele alınan profiller herkesin erişimine açık olsa da hayvan profillerine yönelik alevlendirme (flaming) veya trolleme (trolling) gibi herhangi bir olumsuz yoruma yol açmamak adına çalışmamda isimleri gizli tuttum ve fotoğraf kullanmadım.

### **“Melaba Doçlarım”**

Twitter profilleri ile gündelik hayatlarına tanıklık edeceğimiz hayvanlar, daha önce de söylendiği gibi kediler, köpekler ve muhabbet kuşlarıdır. Bu hayvanların yakınlık ağları içindeki diğer kullanıcılar kadar, genel olarak takipçilerinin de bildikleri kendilerine özgü belli özellikleri vardır. Bu özellikler, örneğin köpekler için sadık olma veya kediler için başına buyruk olma gibi, ait oldukları cinslere atfen vurgulanan özelliklerle uyumlu olsa da daha ziyade her bir hayvanın kendine ait “hikâyesinin” kurucu

<sup>9</sup> 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nda yer alan kararlardan bahsedilmektedir.

unsurlarındandır. Her hikâye; her bir hayvanın kendine has özelliklerine göre şekillenen ilişkiler, yapıp etmeler, karşılaşmalar, duygu ve deneyimler aracılığıyla kurulur ve anlatılır. Hayvanlara atfedilen böylesi hikâyeler veya biyografik anlatılarla daha birçok yerde karşılaşırız. Örneğin André Krebber ve Mieke Roscher'ın (2018) derledikleri *Animal Biography: Re-framing Animal Lives* isimli eserde primatoloji, edebiyat, tarih gibi alanlarda hayvan biyografilerinin izi sürülmektedir. Krebber ve Roscher (2018: 2) ele alınan bu biyografik anlatıları, hayvanları da “kendi kimlikleriyle, mizaçlarıyla ve varoluş tarzlarıyla birer birey olarak” tanımaya, görünür kılmaya yönelik bir girişim olarak değerlendirirler. Ayrıca bu girişimin; insanlar ile hayvanların yaşamlarının benzer, yakın, iç içe olduğunu göstererek düşünüş ve ilişki biçimlerimizde bir etki yaratmaya aracı olabileceğini de eklerler (Krebber ve Roscher, 2018: 2). Hayvan biyografileri gibi bu çalışma kapsamında ele alınan Twitter'da konuşan hayvanların hikâyelerini takip ederek bizler de hayvanların gündelik hayatlarına odaklanan türler arası yakınlık anlatısına haiz oluruz. Genellikle profiller de bu özelliklerin tanıtımı ile başlar ve gündelik olanla birleşip birbiriyle bağlantılı, genişleyen bir anlatının kurulmasıyla devam eder. Bu özellikleri ele almaya başlamadan önce, profillerin kendilerine özgü bir üslup ile kullandıkları dile değinerek devam edelim. Zira dil, hayvanların “neredeyse insan ama tamamen değil” diye betimlenmesiyle yaratılan türler arası yakınlığın merkezinde yer alır. Ayrıca, ilk kez karşılaşacaklar için bu dili anlamak zor da olabilir.

### ***Twitter'da Konuşan Hayvanların Dili***

Araştırma kapsamında incelenen profiller aracılığıyla hayvanlar, en başında da söylendiği üzere kendilerine özgü eğlenceli bir üslup ile bizimle konuşurlar. Hayvanların kullandıkları bu üslubun, esas olarak dil bilgisi kurallarıyla oynamaya dayanan iki dilsel pratikten yararlanılarak yaratıldığı söylenebilir. Bunlardan biri, yeni kelimeler türetmek, diğeri de yeni ifade biçimleri oluşturmaktır. Bu pratiklere dayanarak türetilmiş kelime ve ifade biçimlerinden örnekler, aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Twitter’da konuşan hayvanların dilinden örnekler<sup>10</sup>

Türetilmiş kelimelerden örnekler	köpke, kedo, neyasımki, yaş mamik, eppek [ekmek], geribeyin/gerseka, babili [baba], anni [anne], doçlarım/dustlarım, imsar [insan], küçüm [küçük], yufa [yuva], mısırlaşma [kısırlaşma], cimsel [cinsel], maşallak, fisafir [misafir], fittik [patileri kullanarak oynama], fittikmeşin [fittik oyuncuğu], kudurmaç [koşturarak oyun oynama], keşbiş [geçmiş], tebeşköl [teşekkür], tebeşküle [teşekkürler]
İfade biçimlerinden örnekler	navber, maalesf, bakim, napimse, nassı, yatim, mamik yiyim, tesnim ol, pişman ettinis, yaramasnik yabiorum, korkdum, saknandım, ossun, yabmiş, göhdüm [gördüm]

Tabloda görülen kelimeler, incelenen konuşan hayvan profillerince türetilen dolayısıyla onlara özgü kelimelerdir. Buradaki kelimeler en sık ve sanki üzerinde bir uzlaşıya varılmış gibi profillerin her birinde neredeyse hiç değiştirilmeksizin, aynı biçimde kullanılan kelimelerdir. Örneğin mevzubahis kısırlaşma ise, hayvanlar bu konudan “mısırlaşma” diye bahsederler. “Cimsel hayadı[...] sıfırlanmış”<sup>11</sup> (Kedi A., 31.07.2021) kediler veya köpekler de buna göre “mısır” olmuşlardır. Profillerde anlatılanları anlayabilmek için kullanıcıların bu kelimelere aşina olması gerekir. Hatta bunun için yakın zamanda (Nisan 2023), *Hayfan Dil Kurumu* isimli bir Twitter profili kuruldu. Çalışmada incelenen profiller gibi hayvanların gündelik hayatlarından kesitler sunan bu profil, aynı zamanda sözlük görevi de görmektedir. Tablodaki kelimelerin birçoğunun da yer aldığı bu profile, hayvanlara özgü kelimelerin anlamları açıklanmakta, cümle içindeki kullanımlarına örnekler verilmektedir. Ancak çoğu zaman, tek başına bu kelimeleri bilmek hayvanları anlayabilmek için yeterli değildir. Çünkü bu kelimeler, yine dil bilgisi kurallarını bozarak oluşturulmuş ifade biçimleriyle kurulan cümleler içinde yer alır. Hâl böyleyken de anlamı yakalamak, her zaman

<sup>10</sup> Bu tablonun oluşturulmasında, Gülsüm Depeli’nin “Kadın Bloggerlar: Yeni Dil, Yeni Kadınlık, Yeni Tartışmalar” isimli yazısında blogların diline ilişkin yürüttüğü tartışma oldukça yol gösterici oldu. Hatta Tablo 1, doğrudan Depeli’nin bu yazısında yer alan tablo örnek alınarak oluşturuldu. İlgili yazı için bkz.: Depeli, Gülsüm (2015). “Kadın Bloggerlar: Yeni Dil, Yeni Kadınlık, Yeni Tartışmalar.” *Folklor/Edebiyat*, 21(83): 271-294.

<sup>11</sup> Twitter konuşan hayvan profillerinden alıntılarda dil aynen korunmuştur.

kolay değildir. İfade biçimleri, ilk bakışta konuşma dilinin yazıya dökülmüş karşılığı olarak görülse de bundan biraz daha farklıdır. Kedi A.'nın yukarıda yer alan cümlesinde fark edildiği veyahut Kuş K.'nin “dans edmei sevrn” (Kişisel bilgiler) şeklindeki ifadesinde de görülebileceği gibi harfler değiştirilir, eksiltir. Ayrıca yazının devamında bu profillerden aktarılan örneklerle de açığa çıkacağı üzere, kullanılan ifade biçimleri kelimeler gibi değişmez değildir; her profil dil bilgisi kurallarıyla ama az ama çok kendince oynar.

Türetilen yeni kelimeleri böylesi ifadeler içine yerleştiren bu eğlenceli üslup, insanların ve hayvanların seslerini, sözlerini birbirinden ayırmaya yarar. Buna göre, profillerde veya yakınlık ağı ile kurulan etkileşimlerde düzgün bir dille karşılaştığımızda, sözü insanların devraldığını anlamamız gerekir. Örneğin Köpek U. K. B. “çuk datlu çıkmamış muym ya” (08.12.2021) diye paylaştığı fotoğrafına, bir başka konuşan hayvan profilinden gelen “o suratını yerim ya tipini yediğim” şeklindeki yorumu şüpheyle karşılar. Bunu söyleyen bir hayvan olamaz, dolayısıyla Köpek U. K. B. hemen sorar: “Annin mi yazdı [...]” (08.12.2021). Daha başka durumlarda da ele alınan profillerde düzgün bir dil ile oluşturulduğundan insanlara ait olduğunu anladığımız gönderilerle sıklıkla karşılaşırız. Bu gönderiler ekseriyetle sahiplendirme, hayvanların tedavisi için destek ilanları ve özellikle de güncel olaylara atıfla hayvanlara yönelik şiddet karşısında hayvan haklarına dair farkındalık mesajlarıdır. Tam da bu noktada, konuşan hayvan profillerinin asli amacının, hayvanların insanlarla benzerliklerini vurgulayarak gündelik hayatlarını, duygu ve düşüncelerini kendilerince dile getirmeleri aracılığıyla hayvanların da birer özne olduklarını garanti etmek olduğunu hatırlamakta fayda var. Yani, dilin nizami kullanımı ile insanlara ait olduğunun altı çizilen bu farkındalık mesajlarıyla değil, hayvanların kendilerine ait, kendilerince anlattıkları hikâyelerle insan-hayvan ilişkilerinde etki yaratma amaçlanmaktadır.

### ***“Hikayemii Çok Merak Edenler İçin ...”<sup>12</sup>***

Konuşan hayvanlara ait Twitter profillerinin hemen hemen hepsi, hayvanların kendilerine has özelliklerinin tanıtılması ile kullanıcıları karşılar. Bu, bazen gönderilerin en başında yer alan “sabitlenmiş tweet” ile olabileceği gibi, bazen de profil isminin hemen altında bulunan “kişisel bilgiler” alanındaki ifadelerle yapılır.

<sup>12</sup> Köpek M. (02.04.2022)

Kimisinde bu özelliklere kısaca yer verilir. Örneğin bir köpek olan B., öne çıkan özelliklerini “En sevdiğim şey öbülmek somra sosims” (Sabitlemiş tweet, 05.05.2022) diye özetleyerek kendini tanıtır. Twitter’daki en popüler konuşan hayvan profilinin sahibi olan Kedi T. Ş. ise, sadece “nevar ya” (kişisel bilgiler) diye seslenir. Ancak bu kısacık seslenme bile, T. Ş.’nin nasıl bir kedi olduğu hakkında ipucu vermeye yeter: Biraz “simirli”dir (17.05.2021). Kedi T. Ş.’nin bizimle paylaştığı hikâyedeki ana unsur da sinirli olmasıdır. Burada da devreye evdeki diğer kedi “müşkan” girer, çünkü T. Ş.’nin bu sinirli halinin sebebi esas olarak bu kedidir. T. Ş., “ıyyyyyyy hiş de komik diyildi şakan müşkan kusdm öğh” (22.01.2022) dediği gibi Müşkan’ın ne şakalarından veya “müşkan gbi kokuyosum iremç öeğ” (22.12.2021) diye söylediği üzere ne de kokusundan hoşlanır. Kısacası, Müşkan’ın evdeki varlığı T. Ş.’yi sinir etmeye yeter de artar. Dolayısıyla da T. Ş. sık sık bu kedi ile olan çekişmelerini anlatır bize. Bu çekişmeleri takip ederken, kedi T.Ş.’yi daha yakından tanırız. Daha çok yalnız kalmaktan, “çanm dosdum oyuncahım” dediği “penbetüy” (11.02.2021) ile oynamaktan, televizyon bilhassa da “sincablı belgesel” (01.05.2021) izlemekten hoşlandığını, ayrıca evdeki, “iliz” ve “meyfendi” diye hitap ettiği insanlarla olan ilişkilerini de öğreniriz. Sinirli haletiruyesi ve Müşkan’la çekişmeleri ana unsur olup bunun bir araya getirdiği, birbirine eklediği daha başka birçok yapıp etme, karşılaşma ile genişleyerek örülen kedi T. Ş.’nin hikâyesini takip eder, gündelik hayatına tanık oluruz.

Bu profiller içinde en eşsiz özelliği, en ilginç hikâyesi ile en şahsına münhasır hayvanın kedi T., nam-ı diğer “kokoreç boi” (kişisel bilgiler) olduğu söylenebilir. “Evimizdeki nüfus sayımı” (08.08.2021) diyerek, aynı evi paylaştığı diğer hayvanlarla bizi tanıştıran T., burada kendisinden de şöyle bahseder: “T. [...] Gendisi yani ben, taksicilerin oraya terk edilmişim. Söylediklerine göre 2 haftadır ordaymışım. Anam kadın yazık yuvalandıralım diye almış bilin bakın noldu? Halbusi kokoreç yiyip takılıyordum orda”. Burada da söylediği gibi T., taksi durağına terk edilmiş bir kedidir. “Anam kadın” da dediği “Mervik” onu bulduğundaysa durağın yakınındaki bir kokoreç arabasının altında saklanmaktadır. Bize söylediği gibi de kedi T., o zamanlar kokoreç yiyerek hayatta kalmıştır. Sokakta kaldığı o “zorlu günler” (23.06.2021) boyunca, “hayad [onu] çok yor”muş (16.04.22) olsa da “hayad üniversitesini bitir”mesine (21.06.2021) de vesile olmuştur. Kedi T. şimdilerde, “6. sıradan” (22.05.2022) girdiği evde Karpuz, Phoenix, Limon, Moon, Dobby, Sütlaç adlarındaki başka kedilerin yanı

sıra Mervik, babası ve anneannesinden oluşan kalabalık bir ailenin üyesi olarak yaşamaktadır. Ancak o günleri, hele de “hiç aklımdan çıkmıyor fallı” (29.12.2021) dediği kokoreci unutmamıştır. Hala kokorece zaafı vardır, öyle ki 2021 yılının Haziran ayında kaybolan kedi T. yine bir kokoreççide bulunur. Kedi T.’nin hikâyesi de kokorece olan düşkünlüğü ile kurulur. Yukarıda yer alan kedi T. Ş. örneğinin de gösterdiği gibi insanları, başka hayvanları ve bunlarla birçok farklı duygu ve pratiklerle kurulan ilişkileri de içine alır. Kimi zaman, “Phoneixle döğüştüğ çümküm iki mama kabından da ben yemek istemiştım sdce” (01.05.2021) diye bize anlattığı üzere bu ilişkiler çatışmalıdır. Evde en çok Mervik’le zaman geçirmesine rağmen, kedi T.’nin “cağnım babamm” (21.05.22) demesinden de anlaşılacağı gibi en çok babasını sever, onunla anlaşır. Bunlarla birlikte, sık sık diğer kediler ile dövüşürken, “kendime yatıyorum” (15.05.2022) diye söylediği gibi yatarken, bahçede gezerken, “evd sağ pati sol arka patiye, hüf hüf nefes ver” (18.10.21) diye tarif ettiği şekliyle spor yaparken gördüğümüz Kedi T., daha birçok gündelik pratik ile öreerek hikayesini anlatmaya devam eder.

Kedi T. Ş. ile kedi T.’nin bize anlattıklarında terk edilmeden sokakta yaşamaya, “yufa bulmadan” kaybolmaya, gündelik pratiklerden duygulanımlara dek çeşitli örneklerle insan-hayvan arasındaki yakınlığın farkına varmamızı hedefleyen hikâyeleri buluruz. Her hikâye, hayvanların bir sosyal çevreye dâhil olmaları ile başlamaktadır. Dâhil olunan ilk çevre, yukarıdaki hikâyelerden de tahmin edilebileceği gibi öncelikli olarak ailedir. Aile, genelde olduğu gibi burada da toplumsallığın kurucu öğelerinden biri olarak kabul edilip yuva olarak kurgulanır. Buna göre, hayvanlar da aileye dâhil edilmeleriyle aidiyet ve kimlik kazanırlar. Böylece her bir hayvanın kendine has özellikleriyle hikâyesi, aynı zamanda da “kişisel” tarihi başlar.

### ***Ailem, “Dustlarım/Doçlarım, “Sefgilm”***

Bu bölümde, hayvanları insanlara yaklaştırma amacıyla oluşturulmuş ilişki biçimlerini inceleyeceğim. Ele alınan profillerde hayvanların bir sosyal çevrenin üyesi addedildiklerini görürüz. Hayvanların dâhil edildikleri sosyal çevre, birbirinden farklı insan ve hayvan gruplarına, ayrıca farklı ilişkilere işaret eder. Bunlardan en öncelikli olanı, yukarıda da ifade edildiği gibi ailedir. Tam da bu noktada, Twitter konuşan hayvan profillerinin istisnasız hepsinin ev hayvanlarına ait olmasının bir tesadüf olmadığını belirtmek gerekiyor. Hayvanların hâlihazırdaki süregiden ortadan



kaybolmaları ve kentsel alanlardan uzaklaştırılmasına yönelik uygulamalar, bilhassa şehirlerde yaşayan insanların hayvanlarla yakın ve görünür ilişkilerini de sınırlamıştır. Hayvanlar ile kurduğumuz yakın, görünür ilişkiler; “[k]apılarımızı açarak, kendi dünyamıza dâhil ettiğimiz” (DeMello, 2012: 156) ev hayvanlarıyla olana işaret eder. Dolayısıyla, profillerde gündelik hayatlarına odaklanılan hayvanların da evimizde bizimle olan, yakın ilişkiler kurduğumuz, gün gün birçok haliyle gözleyebildiğimiz ev hayvanları olması neredeyse kaçınılmazdır. Yakın, görünür, gündelik ilişkilerle doğrudan bağlantılı bir biçimde, ev hayvanlarını tanımlamanın en yaygın yollarından biri, onları ailenin üyesi addetmektir. Akrabalık ağlarına katarak, birer aile üyesi olarak muamele edilen ev hayvanları ile insanlar arasındaki ilişkiye dair Marc Shell (1986: 126) şunu söyler: Bu ilişki “sahibinin kendi hayvanıyla diğer hayvanlardan daha farklı bir ilişkiye sahip olmasına ya da aileden gördüğü hayvanlar ile diğerlerini ayırmasına dayanır”. Shell’e göre (1986: 126) burada, genel olarak türler arası akrabalığa veya türler arası yakınlığa işaret eden bir durumdan ziyade diğerlerini dışlayan, sadece belli bir hayvan ile kurulan ilişkilene söz konusudur. Shell’in işaret ettiği bu nokta, ailenin üyesi olmasıyla bir aidiyet, kimlik kazanan ve bu yolla biricik hikâyesini kuran Twitter’da konuşan hayvan profillerinde izlenen aile ilişkisi için de geçerli görülebilir. Yine burada akla, Deleuze ve Guattari’nin (2007: 240) bireleştirilmiş, ailenin bir üyesi haline getirilmiş Ödipal hayvanları gelebilir. Ancak Twitter konuşan hayvan profillerinde anlatılan hikâyeler, aynı zamanda örneğin aile gibi sadece insanlarla sınırlı kabul edilen gruplara, ilişkilere, toplumsallığa, bunları sorgulama imkânıyla hayvan öznelere de dâhil eden anlatılardır (Alnıaçık Özyer, 2022: 366; Zeybek, 2020: 39). Profillerle ortaya konan ilişki biçimi “tek bir bireyle başlar” (Alnıaçık Özyer, 2022: 366) ama örneğin sokakta yaşayan hayvanlar için de sorumluluk almanın gerekliliği sık sık vurgulanır. Ayrıca Donaldson ve Kymlicka’nın da (2016: 91) ifade ettikleri gibi pek çok insan, hayvanlara yönelik ihtimam ile ilgili ilişkili tutumlarını ev hayvanları ile kurdukları ilişkiler üzerinden geliştirmiş olabilir. Burada da daha geniş ve başka türden bir ilişki modeli için de bir örnek sunulmaktadır. Bu haliyle bu profillerde ortaya konan ilişki biçimi daha çok, “akrabalığın başka türlere doğru açılımı”na (Alnıaçık Özyer, 2022: 366) yönelik bir girişim olarak değerlendirilebilir.

Profillerde aile, aynı evde yaşayan insan ile hayvanlardan meydana gelir ve bunlar arasında da en çok anne, baba, çocuk gibi konumlar içinden kurulan ilişkileri

barındırır. İnsandan başka bir türe -hayvana- doğru açılımı ile aile ve akrabalık, hayvanlar ve insan-hayvan ilişkileri hakkında yeni bir kavrayışı hedefleyen türler arası yakınlık anlatısının önemli bir parçasıdır. Ancak aile, yukarıda da değinildiği gibi bu profillerde de yerleşik kabuller ile uyumlu bir biçimde yer alır. Burada da aileyi, “bakım ve [...] akrabalık nosyonları için esas modeli sağlar”ken, ayrıca “anne-çocuk bağı”ni (Chatzidakis vd., 2021: 24) temel alan bir biçimde görürüz. Dolayısıyla profillerde en çok, çocuk olarak konumlandırılmış hayvanlar ile anneler arasındaki ilişkilere dair örnekler buluruz. Mesela hasta olduklarında, Kedi M.’nin “[...] annim başımda ağlıyordu” (09.11.2022) veya Kedi J. T. J.’nin “annim avzumu yüsümü temizledi krem sümdü [...]” (27.11.2022) dediği gibi yanlarında hep anneleri vardır. Anneler hasta olduğunda ise, sıra hayvanlara geçer: “[...] annim birascık hasda olmus o yüsden onunla ilgilenmem lasım” (Kuş K., 07.05.2021). Ayrıca, mamanın hazırlanmasından, örneğin güneş kremi; “50spf kiremi” (Köpek B., 13.05.2022) sürmeye kadar en temel gereksinimleri karşılayanlar, burada da annelerdir. Köpek M.’nin “Annim aşık olmama isin vermiyor [...] çuk zor durumdayım” (24.02.2022) veya kuş E. “sis gidin annim isin fermio pafyona gidmeme [siz gidin annem izin vermiyor pavyona gitmeme]” (31.07.2022) deyişinden de çıkarılabileceği üzere, anneler kimi zaman da kurallar koyar. Halalar, teyzeler, anneanneler gibi daha başka akrabalar da bu ilişkilere dâhil olabilir. Hatta kurallara uyulmadığında devreye bu kişiler de girebilir: “Bügüm evde deli dama gibim koştüğüm içim anniannim beni kaffaltı sufrasına almadı. Neymş cesalıymışım, buğüm kaffaltı yokmş. Sadce kuru mamik yicekmişim. Ağlasamda kabul edinmedim. Gerska annim de kıskıks güldü ben ağlarken. Çok simirliyim avsına kuycam bitane görcemk” (Kedi M., 06.11.2022). Hâl böyleyken ailenin çocuğu hayvanlar, kedi T.’de de gördüğümüz gibi babalarını daha çok sevdiklerini her fırsatta dile getirirler. Hatta Köpek M.’nin bunun üzerine bir şiiri bile vardır:

“Babilim bne seni cokseverm

Ayaksesini duyunca kapiya giderim

Bazen gec kalsan yolu beklerim

İsmimi koymusun gassarayliolmusm

Lufden kucakina alsan beni

İkimisde koltukda sarilip uyusak” (19.06.2022).

Aile gibi yakınlık ağı da hayvanların üyesi olarak addedildikleri sosyal çevrenin bir diğer bileşenidir. Aslına bakılırsa hâlihazırda Twitter, bu profiller için bir toplumsallık biçimi sunmaktadır. Her bir paylaşım, bu toplumsallık biçimini kurmak, genişletmek anlamına gelir. Buradaki yakınlık ağı ise başkalarıyla birlikte olmanın en temel yollarından biri olarak dostluğun hayvanlar için de öne çıkarıldığı yerdir. Yakınlık ağında yer alan konuşan hayvanlar çoğunlukla birbirlerine dostum, kendi ifadeleriyle “dustum/duçtum” diye hitap ederler. Ayrıca, dostluk ile ilişkilendirilen birçok durumu tespit etmek de mümkündür. Dostlar, örneğin birbirlerinin doğum günlerini unutmaz ve mutlaka kutlarlar. Uzun bir süre sessiz kalanlar, paylaşım yapmayanlar merak edilir; ayrı kalınan süre uzadıkça da özlenir. Mutluluklarını olduğu kadar birbirleriyle dertlerini de paylaşırlar, hatta birbirlerini teselli ederler, çözüm üretmeye çalışırlar. Yeri geldiğinde birbirleriyle dalga da geçerler.

Genel olarak dostluk ile karakterize olan bu yakınlık ağı içinde, bazı hayvanlar arasında daha samimi veya başka türden ilişkiler kurulduğuna da tanık oluruz. Örneğin Kedi Ş.’nin, “bnm sefgilm vr aşığm [...]” (27.06.2022) diye tüm dostlarına duyurduğu gibi kimileri arasında aşk ilişkisi vardır. Kedi Ş.’nin sevgilisi Kedi V. V.’dir, ama genele bakıldığında aşkın cins farkı tanımadığı da görülür. Köpek U. K. B. bir kedi ile sevgilidir. Kuş E.’nin ise, her birine “kucam” diye hitap ettiği çok sayıda kedi, köpek ve kuş sevgilisi vardır. Aile, dostluk gibi sevgili olma düzleminde kurulan ilişkiler de bir sosyal çevrenin üyesi olmayı vurgular. Ayrıca burada, insanların onlara yakıştırdıkları bu ilişki biçimleri aracılığıyla hayvanların da yakınlıklar kurmaya ihtiyaç duyan duygusal varlıklar olduklarını görürüz.

### ***Benim de Canım Var... Benim de Kalbim Var...***

İnsanlar karşısında hayvanların konumu, hayvanların statüsü genel olarak hayvan meselesinin en önemli tartışma konularından biridir. Örneğin, hayvan haklarına “meşruiyet kazandırmak için” cevaplanması gereken “hangi gerekçeyle hayvanlara hak tanımak gerektiği sorusu” (Kalaycı, 2017: 82) bu konu ile bağlantılıdır. Bunun gibi, tabağımızdaki etten, sokakta veya evimizde bizimle yaşayan hayvanlarla olana kadar çeşitli gündelik karşılaşmalarımızda bile hayvanları nasıl gördüğümüz sorusu da bu konu ile ilgilidir. Kısaca, hayvanlara yönelik anlamlandırma ve değerlendirmelerimizi, ayrıca onlarla nasıl ilişkiler kurduğumuzu, kuracağımızı bu konuya nasıl yaklaştığımız belirler. Twitter konuşan hayvan profillerinin de hedeflediği

gibi, hayvanların insan karşısında birer nesne değil de öznel varoluşa sahip olduğunu kabul ettiğimizde mevcut birçok tutum ve uygulama değişir (Donaldson ve Kymlicka, 2016: 35). Hayvan meselesini ele alan çalışmaların da gösterdiği gibi hayvanların birer özne olarak tanınması en temelde, onların da hissedebilen, bilince sahip varlıklar olmalarına dayanır (Francione, 2008; Regan, 2007). Bir başka ifade ile “hayvanların dünyanın öznel bir tecrübesine sahip olduğunu ya da acı, eziyet, korku ve hazzı tecrübe ettiklerini” (Donaldson ve Kymlicka, 2016: 36) kabul etmek, hayvan öznelliğini tanımının temelinde yer alır. Twitter konuşan hayvan profillerinde de hayvanları birer özne olarak görmemizi sağlamak üzere öne çıkarılan bir diğer tema, onların da bilince, duygulara sahip olduklarıdır. Hayvan meselesini ele alan çalışmalarda hayvanların öznel tecrübeleri, bilinç ve duyguları hakkındaki tartışma, insanmerkezci ya da insan biçimli/referanslı anlayış ve yaklaşımları sorunsallaştırarak kurulmaktadır. Ancak burada hayvanları yine, insanlarla olan benzerliğini vurgular bir biçimde, çok çeşitli duygulara haiz olarak tanırız.

Bu profillerdeki hayvanların ekseriyetle mutlu olduklarını görürüz. En başta evleri; onları önemseyen, seven ve ihtiyaçlarına cevap veren yakınları olması bile mutlu olmalarına yeter. Bunun yanında, en sevdikleri şeylerin başında gelen yaş mamayı yediklerinde, kimi zamansa televizyon izlediklerinde veya favori oyuncakları ile oynadıklarında da mutlu olduklarını dile getirirler. Ayrıca bu profillerde, insanlarla ve diğer hayvanlarla kurdukları ilişkiler aracılığıyla hayvanların daha birçok duygu durumuna, hissine de tanık oluruz. Örneğin, kıskançlık bunlardan biridir. Sık sık dile getirildiği üzere kıskançlık, aile üyelerine veya sevgililere yöneliktir ama zaman zaman bir başka hayvanın “kıyafed”inin veya “külo”sunun da kıskanıldığını görürüz. Duygular, önceki bölümlerde de bahsedildiği gibi bir hayvanın kendine has özelliklerinin de bir parçası olabilir: Kedi T.Ş.’yi sinirli bir kedi olması ile tanırız.

Twitter konuşan hayvan profilleri her ne kadar oldukça eğlenceli olmaları ile ön plana çıksa da kimi zaman hayvanların dertlendiklerini, morallerinin bozulduğunu, canlarının sıkkın olduğunu, mutsuz veya üzgün olduklarını da görürüz. Bu durumun birçok nedeni olabilir. Bu profillerde hayvanlar, Kedi A.’nın “Kdileri bile politik yabıtınıs” dediği gibi ülke gündemini de yakından takip ederler. Örneğin artan zamlar karşısında hayvanların da söyleyecekleri vardır: “[M]ama fiyatlar uçmuş gidmişş” diyen Köpek K. “derin düşümçelere” (29.08.2022) dalar, bu konu ile ilgili başka bir gün de şöyle söyler: “Hayad işte gülüos avlanacak halimise” (04.12.2021). Ülke

gündeminin yanı sıra, aile üyelerinden veya yakınlık ağı içindeki biri ile yaşanan bir çekişmenin sonucunda “kırıldım” diyen, “mussuz/mudsus” veya “üskün/üsgün” olduğunu paylaşanlar vardır. Burada da yine, profillerdeki eğlenceli tutum devam eder, çünkü çekişmeler genel olarak mizah odaklı etkileşimlerin bir parçası olarak ortaya çıkar. Ancak bazı durumlar vardır ki bu tutumu bir süreliğine de olsa askıya almayı gerektirir. Örneğin, Köpek K.’nin “Güne ködü başladım dosdılar. Ascık cırcır olmuşm ve baya da kusdum [...]Şimdi biras halsiz ve mudsusum. Bana güsel enercilernisi yollar msnz kamkilerm?” diye ifade ettiği gibi hastalık, böyle durumlardan biridir. Hastalık, profillerdeki hayvanların da fiziksel olarak acı çektiklerini, bu sebeple de üzgün, mutsuz olduklarını bize anlatan durumların en başında gelir. Ayrıca, hayvanların da bakıma, tıbbi yardıma ihtiyaç duyduklarını bize hatırlatır. Profillerdeki eğlenceli tutumu askıya almayı gerektiren bir başka durum ise ülkenin hayvan odaklı gündemidir. Hayvanlara yönelik mevcut yaklaşım ve uygulamalar, Twitter’da konuşan hayvanları da etkiler, hatta köpek U. K. B.’nin “bu memlekedde her gün depresyodaym” (30.11.2021) dediği gibi derinden üzer. Örneğin bir zamanlar barınakta yaşayan Köpek M.’nin “Barınakdayken üsgündüm, evde mudluyum dustlarım” (19.02.2022) dediği gibi sokakta, hele de barınakta yaşamının zorluklarını, zor durumdaki her hayvan için de üzüntülerini dile getirirler. Büyük şehirlerden birinde yer alan hayvanların yaşam alanına yönelik tahliye kararının ardından Köpek M. şunları söyler: “Ben bugün üsgün ve kirginim. Benim aylarca yasadığım yer, su an hala arkadaşlarımın yasadığı ev bildikleri yer yıkılıyo. Onlar nereye gidecekler nerede kalacaklar? Zaten de onların anneşi ve babileri de sessisce ağlayacaklar...” (02.09.2022). Hayvanlara yönelik mevcut yaklaşım ve uygulamalar karşısında söylenecek daha çok söz olsa da “heb susuoruz meyse dioruz hayad iste” (Kuş K. (01.03.2021) diyerek, eğlenceli hikâyelerine devam ederler. Bu noktada, umudun da hayvanlara ait duygularından biri olduğunu söylemek gerek. Hayvanlara yönelik dışlayıcı tutum ve uygulamaların son bulması umuduyla kimisi her Cuma, “Dümm dustların yufabulsun, hasda olamlar iyilşsin, gökden mamik yavsın” (Kedi M., 14.01.2022) diye dua eder, kimisi de “hişbiy hayfan tostumusun acı çekmediği, bayış dolu” (Kedi C. G., 20.07.2021) günler diler.

Twitter konuşan hayvan profillerinin inşa ettiği türler arası yakınlık anlatısı; asimetrinin, sömürünün ve şiddetin merkezî olduğu insan-hayvan ilişkileri gerçekliği ortasında işleyen başka türlü bir dünyanın mizansenini gibidir. Bu gerçekliği yeniden

düzenlememizi sağlayacak yeni düşünme, yeni tutumlar ve ilişkilene modelleri ortaya koymayı hedefler. Ne var ki çalışmayı sonlandırırken bu hedefi bir anlamda sekteye uğratan birkaç önemli konuya vurgu yapmak gerekir. Profillerdeki hayvanların ortak noktaları, daha önce de belirtildiği gibi yakın ilişkiler kurduğumuz ve insanlaştırmaya da en yatkın olduğumuz ev hayvanlarıdır. Kedi, köpek, muhabbet kuşu gibi farklı cinslerden ev hayvanlarının her biri burada, kendine has özellikleriyle yer alır. Her hayvan böylece kendi biricik hikâyesini anlatsa da çalışma kapsamında ele alınan profillerde vurgulanan, “heterojen yapılardan ve sınırlardan oluşan bir çoğulluğu dikkate” (Derrida, 2015) olarak hayvanları tanımak ve anlatmak değildir. Bundan daha ziyade burada, ev hayvanları örneklerinden hareketle hayvanları, daha doğru bir ifade ile genel olarak “hayvan”ı, insan(lar)a benzerliği, hatta neredeyse insan(lar)la aynılığı ile ilgisinde görürüz. Dolayısıyla türler arası anlatının merkezinde yer alan hayvan öznelliğinin tanınmasında da kullanılan bu benzerlik veya neredeyse aynılık, “öznenin her zaman zaten insan” (Wolfe, 2003: 1) olduğu yerleşik düşüncesinden ve düşüncenin bir sonucu olan insan referanslı anlatı geleneğinden pek de uzak değildir. Twitter konuşan hayvan profillerinin inşa ettiği türler arası yakınlık anlatısının, hayvanlara yönelik yeni düşünüş ve insan-hayvan ilişkilene biçimlerine yönelik çağrısı da bu bakımdan sınırlı kalmıştır. Ancak yine de bu çağrının “hayvanın ötekilere yönelik *bizim* deneyimimizi yakalamayı” (Krebber ve Roscher, 2018: 2), bu çağrıya “cevap verme” (Krebber ve Roscher, 2018: 2) imkânı yaratmayı hedeflemesi hâlâ oldukça önemlidir. Çünkü bu, DeMello’nun (2018: 248) sözlerini hatırlayacak olursak, “hayvan öznelliğinin yeni bir anlayışı için alan açabilir”. Bir başka deyişle bir kez daha, ele alınan anlatının mevcut dışlayıcı yaklaşım ve uygulamalardan farklı olarak “ihtimam ilişkilerini” (Yıldırım, 2019b) önceleyen bir anlatı kurma gayretinde olduğunu belirtmek gerekir.

## Sonuç

Sosyal medya ağlarından Twitter uygulamasındaki ev hayvanları adına oluşturulmuş profilleri konu edinen bu çalışmaya, bu profillerin hayvanlara yönelik kavrayış ve onlarla olan ilişki biçimlerimizde etki yaratmayı hedefleyen bir anlatı ortaya koydukları kabulü ile başladım. Bu anlatı, sosyal medyada yer alan diğer hayvan odaklı içerik üreten birçok profilin ortaya koyduğundan oldukça farklıdır. Bu fark öncelikli olarak, anlatının hayvanların konuşturulması yoluyla, diğer bir ifade ile konuşan hayvanlar aracılığıyla kurulmasından kaynaklanır. Twitter’daki konuşan hayvanlar, hem yerleşik

deneyimlerimizle uyuşmazlıktan doğan mizaha hem de dil oyunlarına dayanan eğlenceli bir üslup ile bizimle konuşur, gündelik hayatlarını paylaşırlar. Twitter konuşan hayvan profillerince ortaya konan eğlenceli anlatı, insan ve hayvanı birbirine karşıt iki ayrı varoluş olarak ele alan yerleşik düşünce ve tutumdan farklı olarak türler arası yakınlığı, yani insan-hayvan arasındaki yakınlığı, sürekliliği, ilişkiselliği öne çıkarmayı hedefler. Çalışma kapsamında ele alınan profiller incelendiğinde, türler arası yakınlığın hayvan öznelliğinin tanınması ve tanıtılması yoluyla kurulduğu görülmekteydi. Ayrıca hayvanlar, insanlarla benzerliği, neredeyse aynılıkları üzerinden betimlenerek birer özne olarak bu profillerde yer almaktadırlar. Çalışma da bu temel iddia üzerine kuruldu.

Bu çerçevede çalışmada ortaya konan tartışmada, ilk olarak insan-hayvan ilişkileri ve konuşan hayvanlar üzerine kavramsal-kuramsal bir değerlendirmeye yer verilmiştir. Ülkenin özellikle de sokakta yaşayan hayvanlara yönelik uygulamaları üzerine öne çıkan hayvan odaklı gündemi de hem bu değerlendirmeye hem de ardından yönetime ilişkin açıklamalara bağlamsal olarak ilişkili bir biçimde dâhil edilmiştir. Daha sonra ise bu mevcut koşullarda hayvanlara yönelik kavrayış ve onlarla olan ilişki biçimlerimiz için ortaya koyduğu yenilikleri tartışmak için Twitter konuşan hayvan profillerince inşa edilen anlatıya odaklanılmıştır. Burada, hayvanları neredeyse insan ama tamamen değil diye betimlerken öne çıkan temalar izlenerek bu anlatının, örnekler üzerinden ele alınması amaçlanmıştır. Bunun için de ilk önce Twitter'da konuşan hayvanların kendilerine özgü yapısı ve ifade biçimleri ile oluşturdukları dilin özelliklerini ele aldım. Ardından, her birinin öne çıkan özellikleri ve hikâyelerinden örnekler aracılığıyla hayvanların gündelik hayatlarını anlatmaya çalıştım. Daha sonra ise hayvanların da aile, dostluk gibi bir dizi sosyal gruba üyeliğine ve bunlar içindeki ilişki biçimlerine odaklandım. Son olarak, gündeme ilişkin fikirleri ve duygularına ilişkin örneklerle hayvanların da insanlar gibi bilince, hissedebilirliğe sahip canlılar olduğunu tartıştım. Bu temalar ve bunlara ilişkin örnekler ile kurduğum tartışma sayesinde insan ile sınırlı tutulan özellikleri, eylemleri, grupları, ilişkilenmeleri bir başka türe, hayvanlara doğru açan ve bunlara hayvanları da birer özne olarak dâhil eden yeni bir düşünme ve ilişkiler biçimini ortaya koymaya çalıştım. Ancak incelenen profillerin göstermeyi, anlatmayı hedeflediği hayvanlara ve insan-hayvan ilişkilenebilirliğine yönelik bu yeni düşünme ve ilişki biçimlerinin, yine insanı merkeze yerleştirmesiyle malul olduğunu da ifade etmek gerekiyordu. Diğer bir

deyişle, bu anlatı nihayetinde özneyi insan üzerinden tanımlaması ve hayvanı da buna göre konumlandırmasıyla aşmayı hedeflediği insan-hayvan ikiliğini yeniden üretir. Ancak, Twitter konuşan hayvan profillerinin inşa ettiği bu anlatının bizlere, hayvan ötekilere dair deneyimlerimize, kabullerimize, tutumlarımıza yönelik bir çağrı olduğunun da unutulmaması gerekir. Bu çağrı teorik-kavramsal tartışmalar içinden değil; gündelik, görünür, yakın ilişkilere dayanan eğlenceli bir anlatı içinden kurulur. Dolayısıyla içerdiği yerleşik, geleneksel araçlara rağmen ve bunlarla birlikte inşa edilen bu anlatının; hayvanların da ihtimam, sorumluluk ile yaklaşılması gereken öteki varlıklar olduklarını fark etme ve bu yolla da hayvanların özne konumlarını teslim etme imkânı yarattığını söyleyebiliriz.

## Kaynakça

- Agamben, Giorgio (2015). *Açıklık – İnsan ve Hayvan*. Çev., Meryem Mine Çilingiroğlu. İstanbul: Yapı Kredi.
- Aisopos (2001). *Aisopos Masalları*. Çev., Nurullah Ataç. İstanbul: Yapı Kredi.
- Akşam (2022). “Başiboş köpek saldırısı güvenlik kamerasında... Sokak ortasında vahşet”. *Akşam*. <https://www.aksam.com.tr/yasam/basibos-kopek-saldirisi-guvenlik-kamerasinda-sokak-ortasinda-dehset/haber-1329574>. Erişim tarihi: 28.12.2022.
- Alınışık Özyer, Eylül (2022). “Şaki'nin Öğrettikleri: Anlamlar, Sınırlar, Dünyalar.” *Ekoloji Bir arada Yaşamının Geleceği*. Didem Bayındır ve Mine Yıldırım (der.) içinde. İstanbul: Tellekt. 359-380.
- Armbruster, Karla (2013). “What Do We Want from Talking Animals? Reflections on Literary Representations of Animal Voices and Minds.” *Speaking for Animals: Animal Autobiographical Writing*. Margo DeMello (der.) içinde. New York: Routledge. 17-35.
- Auster, Paul (1999) *Timbaktu*, 2. Basım. Çev., İlknur Özdemir. İstanbul: Can.
- Bayılmış Öğütcü, Oya (2017). “Ortaçağ El Yazmalarında Konuşan Hayvanlar.” *Doğu Batı*, 82: 277-295.
- Berger, John (1991). “Why look at animals?”. *About Looking* içinde. New York: Vintage. 3–28.



- Bhabha, Homi (2016). *Kültürel Konumlanış*. Çev., Tahir Uluç. İstanbul: İnsan.
- Brittz, Karli (2020). "Dog Stories in the Digital Age: Dogstagram as Digital Tales of Becoming with Companion Species." *Junctions: Graduate Journal of the Humanities*, 5(1): 41-61. <http://doi.org/10.33391/jgjh.78>
- Brown, Lisa (2013). "The Speaking Animal: Non-human Voices in Comics." *Speaking for Animals: Animal Autobiographical Writing*. Margo DeMello (der.) içinde. New York: Routledge. 73-78.
- Chatzidakis, vd. (2021). *Bakım Manifestosu Karşılıklı Bağımlılık Politikası*. Çev., Gülnur Savran Acar. Ankara: Dipnot
- Creed, Barbara ve Maarten Reesink (2015). "Animals, Images, Anthropocentrism." *NECSUS. European Journal of Media Studies*, 4(1): 95–105. <https://doi.org/10.25969/mediarep/15174>
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2021). "Sahipsiz hayvanlar hakkında". [https://webdosya.csb.gov.tr/db/yerelyonetimler/icerikler/sah-ps-z\\_hayvanlar\\_hakkinda-20211228073217.pdf](https://webdosya.csb.gov.tr/db/yerelyonetimler/icerikler/sah-ps-z_hayvanlar_hakkinda-20211228073217.pdf). Erişim tarihi: 12.10.2022.
- Daston, Lorraine ve Gregg Mitman (2005). "Introduction: The How and Why Thinking of Animals." *Thinking with Animals: New Perspectives on Anthropomorphism*. Lorraine Daston ve Gregg Mitman (der.) içinde. New York, Chichester, Westsussex: Columbia. 1-14.
- Deleuze, Gilles ve Félix Guattari (2007). *A Thousand Plateaus*. Çev., Brian Massumi. Minneapolis: University of Minnesota.
- DeMello, Margo (2012). *Animals and Society: An Introduction to Human-Animal Studies*. New York: Columbia University.
- DeMello, Margo (2013a). "Introduction." *Speaking for Animals: Animal Autobiographical Writing*. Margo DeMello (der.) içinde. New York: Routledge. 1-16.
- DeMello, Margo (2013b). "Identity, Community, and Grief: The Role of Bunspace in Human and Rabbit Lives." *Speaking for Animals: Animal Autobiographical Writing*. Margo DeMello (der.) içinde. New York: Routledge. 115-132.

- DeMello, Margo (2018). "Online Animal (Auto-) Biographies: What Does It Means When We 'Give Animals a Voice?'" *Animal Biography: Re-framing Animal Lives*. André Krebber ve Mieke Roscher (der.) içinde. Charm: Palgrave Macmillan. 243-260.
- Depeli, Gülsüm (2015). "Yeni Bloggerlar: Yeni Dil, Yeni Kadınlık, Yeni Tartışmalar." *Folklor/Edebiyat*, 21(83): 271-294.
- Derrida, Jacques (2015). "Hayvanlara Karşı Suç." Çev, Elçin Gen. *E-skop Sanat Tarih ve Eleştiri Dergisi*. <https://www.e-skop.com/skopbulten/pasajlar-hayvanlara-karsi-suc/2623>. Erişim tarihi: 17.01.2023.
- Donaldson, Sue ve Will Kymlicka (2016). *Zoopolis: Hayvan Haklarının Siyasal Kuramı*. Çev., Mine Yıldırım. İstanbul: Koç Üniversitesi.
- Francione, Gary L. (2008). *Hayvan Haklarına Giriş: Çocuğunuz mu Köpeğiniz mi?*. Çev., Renan Akman ve Elçin Gen. İstanbul: İletişim.
- Gazete Duvar (2022). "Nişantaşı'nda onlarca kedi zehirlendi". *Gazete Duvar*. <https://www.gazeteduvar.com.tr/nisantasin-da-onlarca-kedi-zehirlendi-haber592256#:~:text=Ni%C5%9Fanta%C5%9F%C4%B1%20kedilerinin%20ma ma%20kaplar%C4%B1na%20'zehirli,de%20hastalanm%C4%B1%C5%9F%2C%20g%C3%BCnlerdir%20komada%20yat%C4%B1yorlar>. Erişim tarihi: 07.01.2023.
- Glick, Megan H. (2018). *Infrahumans. Science, Culture, and The Making of Modern Non/Personhood*. Durham ve London: Duke University.
- Govindrajan, Radhika (2018). *Animal Intimacies: Interspecies Relatedness in India's Central Himalayas*. Chicago: The University of Chicago.
- Haberler.com (2022). "Hatay gündem: Hatay'ın Arsuz ilçesinde sokak kedileri zehirlendi". *Haberler.com*. <https://www.haberler.com/guncel/hatay-gundem-hatay-in-arsuz-ilcesinde-sokak-kedileri-zehirlendi-15285994-haber/>. Erişim tarihi: 07.01.2023.
- Hobgood-Oster, Laura (2013). "With Dogs and Lions as Witnesses: Speaking Animals in the History of Christianity." *Speaking for Animals: Animal Autobiographical Writing*. Margo DeMello (der.) içinde. New York: Routledge. 63-72.

- Hovanec, Caroline ve Sarah J. Lauro (2022). "Speaking Animals: Fables of Resistance in Get Out, Sorry to Bother You, And Atlanta." *Black Camera*, 13(2): 115-138. <https://doi.org/0.2979/blackcamera.13.2.06>
- Hürriyet (2022). "Manisa'da vahşet! Zehirlenen 22 köpekten 17'si öldü". *Hürriyet*. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/manisada-vahset-zehirlenen-22-kopekten-17si-oldu-42046736>. Erişim tarihi: 22.07.2022.
- Kafka, Franz (2019). *Bir Köpeğin Araştırmaları*. Çev., Tefik Turan. İstanbul: Can.
- Kalaycı, Nazile (2017). "Hayvan: Tür mü Birey mi?." *Doğu Batı*, 82: 81-96.
- Krebber, André ve Mieke Roscher (2018). "Introduction: Biographies, Animals and Individuality." *Animal Biography: Re-framing Animal Lives*. André Krebber ve Mieke Roscher (der.) içinde. Charm: Palgrave Macmillan. 1-16.
- Kuzucu, Kemalettin (2022). *İstanbul'un Sokak Köpekleri: Muhafazakârlık ve Modernlik Bağlamından Osmanlı'dan Cumhuriyete*. İstanbul: Kapı.
- Leppänen, Sirpa (2015). "Dog Blogs as Ventriloquism: Authentication of the Human Voice." *Discourse, Context and Media*, 8: 63-73. <https://doi.org/10.1016/j.dcm.2015.05.005>
- Linné, Tobias (2016). "Cows on Facebook and Instagram: Interspecies Intimacy in the Social Media Spaces of the Swedish Dairy Industry". *Television & New Media*, 17(8): 719-733. <https://doi.org/10.1177/1527476416653811>
- Lippit, Akira M. (2000). *Electric Animal: Toward a Rethoric of Wildlife*. Minneapolis ve London: University of Minnesota.
- Maddox, Jessica (2020). "The Secret Life of Pet Instagram Accounts: Joy, Resistance, and Commodification in the Internet's Cute Economy." *New Media & Society*, 23(11): 1-17. <https://doi.org/10.1177/1461444820956345>
- Milliyet (2022). "Bursa'da yürek akan manzara: 30 köpek zehirlenerek öldürüldü". *Milliyet*. <https://www.milliyet.com.tr/gundem/bursada-yurek-yakan-manzara-30-kopek-zehirlenerek-olduruldu-6725890>. Erişim tarihi: 22.07.2022.
- Mills, Breet (2017). *Animals on Television: The Cultural Making of the Non-Human*. London: Palgrave Macmillan.

- Morreall, John (2009). *Comic Relief: A Comprehensive Philosophy of Humor*. Oxford: Wiley-Blackwell.
- NTV (2021). "Cumhurbaşkanı Erdoğan: Sokak hayvanlarının yeri sokaklar değil barınaklardır". *NTV*. <https://www.ntv.com.tr/turkiye/cumhurbaskani-erdogan-sahipsiz-hayvanlarin-yeri-sokaklar-degil-barinaklardir,2z39KmcDL0-oTnx0tPixw>. Erişim tarihi: 18.04.2022
- NTV (2022). "Ankara'da zehirlenen 9 yavru köpekten 2'si öldü". *NTV*. <https://www.ntv.com.tr/galeri/turkiye/ankarada-zehirlenen-9-yavru-kopekten-2si-oldu,P3SJujWVakiujPPmGhYjUQ>. Erişim tarihi: 22.07.2022.
- Obuz, Ömer (2022). *Osmanlı'dan Erken Cumhuriyet'e Hayvan Katliamları ve Himaye: Kediler, Köpekler ve Kargalar*. İstanbul: İletişim.
- Orwell, George (2000). *Hayvan Çiftliği*, 25. Basım. Çev., Celâl Üster. İstanbul: Can
- Patronek, Twining, vd. (2000). "Managing the Stigma of Outlaw Breeds: A Case Study of Pit Bull Owners." *Society & Animals*, 8(1): 25-52. <https://doi.org/10.1163/156853000X00020>
- Perry, Kathryn (2004). "Unpicking the Seam: Talking Animals and Reader Pleasure in Early Modern Satire." *Renaissance Beats: Of Animals, Humans and Other Wonderful Creatures*. Erica Fudge (der.) içinde. Urbana ve Chicago: University of Illinois. 19-36.
- Pinguet, Catherine (2009). İstanbul'un Köpekleri. Çev., Saadet Özen. İstanbul: Yapı Kredi.
- Regan, Tom (2007). *Kafesler Boşalsın: Hayvan Haklarıyla Yüzleşmek*. Çev., Serpil Çağlayan. İstanbul: İletişim.
- Sabah (2022). "Bakırköy'de hayvan katliamı! 3 köpek zehirlenerek öldürüldü". *Sabah*. <https://www.sabah.com.tr/yasam/bakirkoyde-hayvan-katliami-3-kopek-zehirlenerek-olduruldu-6050483>. Erişim tarihi: 22.07.2022.
- Savvides, Nikki (2013). "Speaking for Dogs: The Role of Dog Biographies in Improving Canine Welfare in Bangkok, Thailand." *Speaking for Animals: Animal Autobiographical Writing*. Margo DeMello (der.) içinde. New York: Routledge. 231-244.

- Schick, Irvin Cemil. (2010). "İstanbul'da 1910'da Gerçekleşen Büyük Köpek İtlâfı: Bir Mekân Üzerinde Çekişme Vakası." *Toplumsal Tarih*, 200: 22–33.
- Shell, Marc (1986). "The Family Pet." *Representation*, 15: 121-153.  
<https://doi.org/10.2307/2928394>
- Sözcü (2022). "Başiboş köpek sürüsü evine giden adama saldırdı!". *Sözcü*.  
<https://www.sozcu.com.tr/2022/gunun-icinden/basibos-kopek-surusu-evine-giden-adama-saldirdi-6941445/>. Erişim tarihi: 23.09.2022.
- Stephens, Beadley (2014). "Animating Animality through Dumas, d'Artagnan, and Dogtanian." *Dix-Neuf*, 18(2): 193-210.  
<https://doi.org/10.1179/1478731814Z.00000000053>
- Takvim (2022). "Başiboş köpek saldırıları bitmiyor! Önce pitbull sonra sokak köpeği saldırdı". *Takvim*. <https://www.takvim.com.tr/yasam/2022/11/11/basibos-kopek-sadirilari-bitmiyor-pitbull-sonra-sokak-kopegi-saldirdi>. Erişim tarihi: 28.12.2022.
- Tekin, Nuray (2017). "Edebiyatta Hayvan Temsili: Yokluk olarak Varoluş." *Doğu Batı*, 82: 245-252.
- TGRT Haber (2022). "Başiboş köpek dehşeti: Saldırıdan kaçarken düşüp, omuzunu kırdı". *TGRT Haber*. <https://www.tgrthaber.com.tr/gundem/basibos-kopeklerin-saldiridan-kacarken-omuzunu-kirdi-2841906>. Erişim tarihi: 23.09.2022.
- Timofeeva, Oxana. (2018). *Hayvanların Tarihi: Felsefi Bir Deneme*. Çev., Barış E. Aksoy. İstanbul: Kolektif.
- Trapper, Rose (2020). "Almost but not Quite Human: Defining the Human Species through Infrahuman Figures". *Metascience*, 29: 147–150.  
<https://doi.org/10.1007/s11016-019-00466-2>
- Tränkle, Sebastian (2022). "The Speaking Animal: On a Metaphor of Humanity." *Adorno's Rhinoceros. Art, Nature, Critique*. Antonia Hofstätter ve Daniel Steuer (der.) içinde. London: Bloomsbury. 85-118.
- Wolfe, Cary (2003). *Animal Rites: American Culture, the Discourse of Species, and Posthumanist Theory*. Chicago ve London: The University of Chicago.

- Wolfe, Cary (2021). "İnsan, Her Şey Hep İnsan: Beşerî Bilimler ve 'Hayvan Çalışmaları'". Çev., Onur Çiffliz. *Kün: Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1(1): 57-73. <https://doi.org/10.54281/kundergisi.6>
- Yenişafak (2022). "İzmir'de üniversite mezuniyetinde başıboş köpek saldırısı". *Yenişafak*. <https://www.yenisafak.com/gundem/izmirde-universite-mezuniyetinde-basibos-kopek-saldirisi-3839577>. Erişim tarihi: 12.10.2022.
- Yıldırım, Mine (2019a). "'Bu İtin Sahibi Kim?': Hayvanların Yeri, Aidiyeti ve Sahipliği Sorunu". *Birikim*. <https://birikimdergisi.com/guncel/9323/bu-itin-sahibi-kim-hayvanlarin-yeri-aidiyeti-ve-sahipligi-sorunu>. Erişim tarihi: 17.01.2023.
- Yıldırım, Mine (2019b). "Sürgün Edilmiş Köpeklerin İzinde: İstanbul'un Çeperinde Değişen Emek ve Adalet İlişkisi". *MADjournal*, 1(1): 40 – 75.
- Yıldırım, Mine (2021). "Between Care and Violence: Street Dogs of İstanbul." Doktora Tezi. The New School for Social Research.
- Zeybek, Sezai Ozan (2020). *Türkiye'nin Yakın Tarihinde Hayvanlar: Sosyal Bilimleri İnsan Olmayanlara Açmak*. İstanbul: Notabene.

## Yazıda yer alan Twitter konuşan hayvan profilleri

Kedi A.	Köpek B.	Muhabbet kuşu Ü.
Kedi C. G.	Köpek C. K.	Muhabbet kuşu E.
Kedi J. T. J.	Köpek Ka.	Muhabbet kuşu K.
Kedi Ks.	Köpek M.	
Kedi K. M.	Köpek U. K. B.	
Kedi M.		
Kedi Ş.		
Kedi Ş. B.		
Kedi T.		
Kedi T. S.		
Kedi V. V.		